

Rapport 2010:12

Arkeologisk förundersökning

En rosenkrans och dekorerad puts - spår efter gamla kyrkan i Appuna

RAÄ 4

Appuna kyrkogård

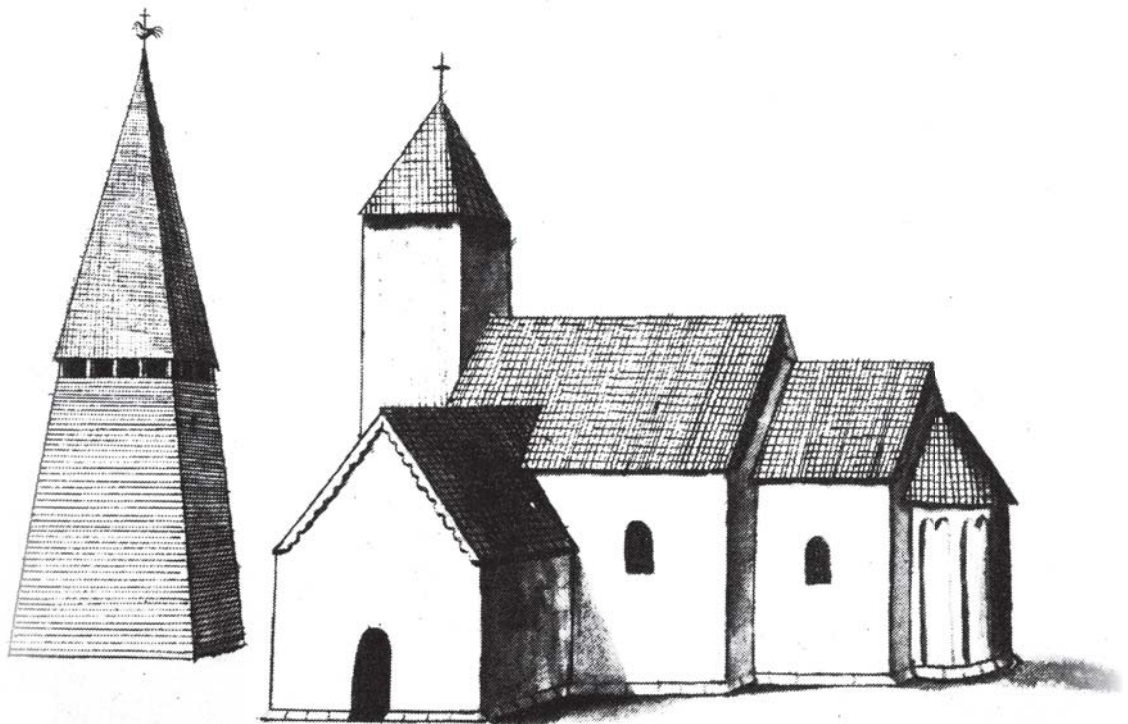
Appuna socken

Mjölby kommun

Östergötlands län

Ann-Charlott Feldt

*Appuna.
Alex. Filthof.*

ÖSTERGÖTLANDS LÄNSMUSEUM
AVDELNINGEN FÖR ARKEOLOGI

En rosenkrans och dekorerad puts

- spår efter gamla kyrkan i Appuna

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning.	4
Syfte	7
Metod och dokumentation	7
Undersökningsresultat	7
Murbruket – spåren efter den nedrivna kyrkan.	10
Fragment av mästare Amunds målningar från 1400-talet.	11
Gravar öster om koret.	14
Fyndmaterialet	16
Slutsatser	16
Referenser	18
Tekniska uppgifter.	19
Bilaga 1. Gravar	20
Bilaga 2. Murbruksanalyser	23
Bilaga 3. Fyndlista	26

Omslagsbild: Appuna medeltida kyrka sedd från söder avbildad 1669 av Elias Brenner (Rörby 1982).

Ö S T E R G Ö T L A N D S   L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N   F Ö R   A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

Sammanfattning

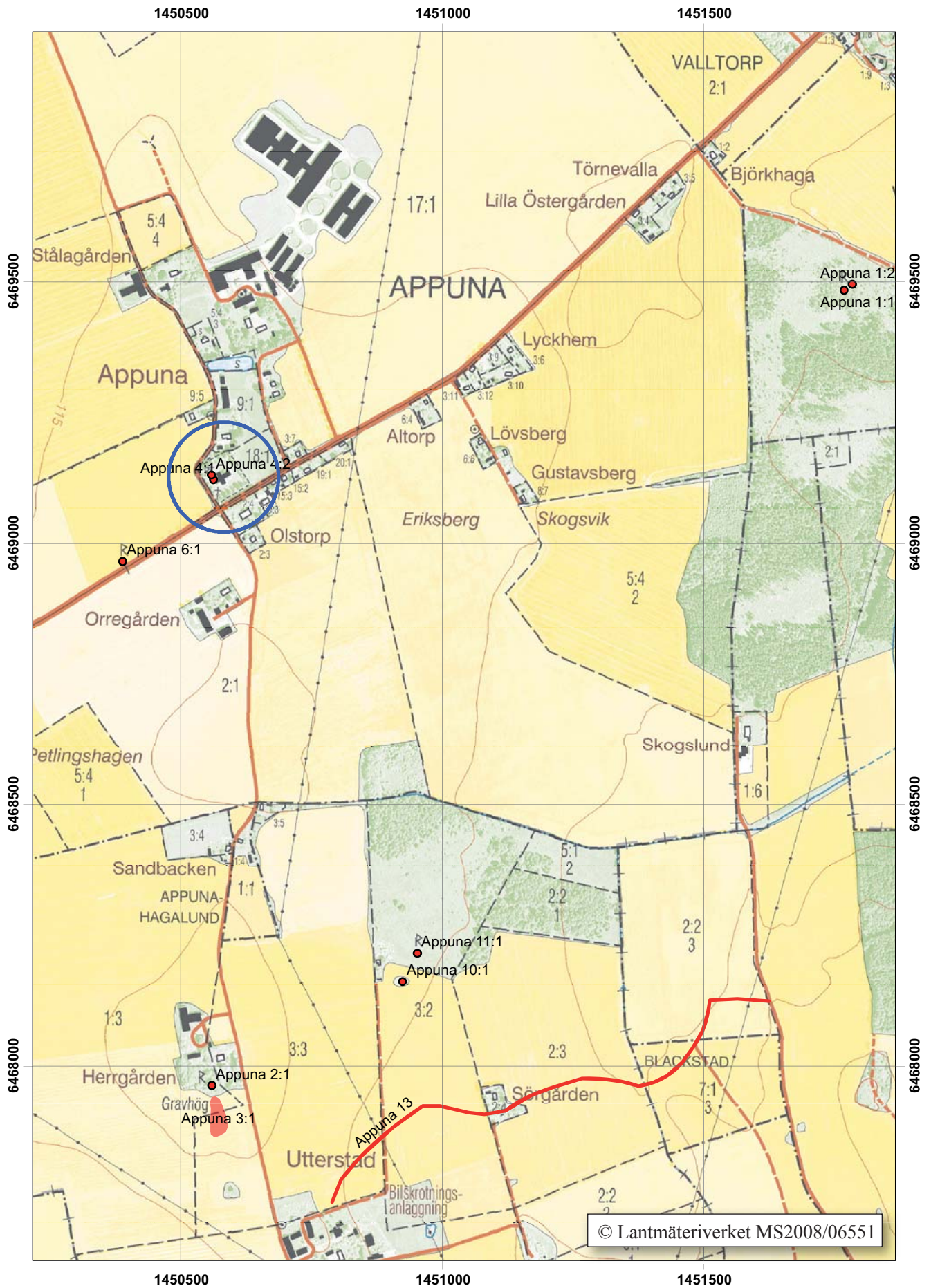
Vid schaktning för dränering runt Appuna kyrka genomförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk förundersökning i form av en antikvarisk kontroll. Den ursprungliga markytan på kyrkogården visade sig vara kraftigt uppfylld med stenar och raseringslager från den rivna medeltida kyrkan.

Väster om kyrkan utgjordes fyllnadsmassorna i huvudsak av 0,1-0,7 m stora stenar med inslag av enstaka murbruksbitar och tegel. På kyrkans södra, östra och norra sida fanns ett metertjockt lager med raseringsmassor från den rivna medeltida kyrkan. I raseringslagret fanns putsfragment med spår av dekorationsmåleri, formtegel och enstaka metallföremål. Därunder framkom den äldre markytan med inslag av enstaka människoben. Raseringslagret var något kraftigare på kyrkans norra sida än på den södra, vilket kan bero på att den rivna kyrkan har varit placerad norr om den nuvarande. Inga bevarade murverk från den gamla kyrkan påträffades dock.

På kyrkans östra sida kom sex intakta gravar, på ca 2 m djup, att beröras. Endast tre av gravarna behövde flyttas p g a av schaktningen. Dessa dokumenterades på plats, flyttades ur vägen för ledningen och återbegravdes därefter intill sina ursprungliga platser. Två gravar saknade kista. De var placerade i öst-västlig riktning med huvudänden i väster. Även de fyra gravarna med kista var placerade i öst-västlig riktning men med huvudet i öster. En av de senare innehöll en yngre individ som fått med sig 33 svarta glaspärlor i graven.

Ann-Charlott Feldt
1:e antikvarie

Figur 2. Utsnitt ur Digitala fastighetskartan, blad 8F3a Hogstad, med det aktuella området markerat. Skala 1:10000.

Inledning

Med anledning av dränering runt Appuna kyrka, Appuna socken, Mjölby kommun, Östergötland utfördes en arkeologisk förundersökning i form av en antikvarisk kontroll. Arbetet utfördes av Östergötlands länsmuseum efter beslut av Länsstyrelsen Östergötland. Uppdragsgivare och kostnadsansvarig var Mjölby kyrkliga samfällighet. Fältarbetet utfördes under maj 2009. Fält- och rapportarbete har utförts av under-tecknad.

Den kontrollerade delen av schaktet hade en total längd på 100 m. Det löpte runt hela den nuvarande kyrkobyggnaden och ut genom grinden i väster där det anslöt till en ledning som fortsatte ut i åkermarken väster om kyrkan. Schaktet var ca 1,0-1,2 m djupt på kyrkans norra, södra och västra sidor medan det på den östra var ca 2,5 m djupt.

Områdesbeskrivning

Appuna är en medeltida socken med det äldsta skriftliga belägget från år 1290 då Algot Brynolfsson, f d lagman i Västergötland, testamenterar bl a tre åttingar jord i *Apundhum* till nunnorna i Riseberga (SDHK 1489). Gåvan stadfästes år 1298 av biskop Brynolf i Skara (SDHK 1810). År 1320 byter Herman av Kavlebäck till sig fyra åttingar i Appuna och en i Ullevi från nunnorna i Riseberga, mot sin gård i

Arnö (SDHK 3054). Uppenbarligen ägde nunnorna i Riseberga ytterligare en åtting i Appuna förutom de tre som de fått av västgöotalagmannen 30 år tidigare. Även systrarna vid konventet i Askeby hade intressen i Appuna (SDHK 3532). År 1343 säljer Ingeborg Abjörnsdotter (Sparre av Tofta) gods i Appuna till sin bror Nils (SDHK 4865). År 1350 erhåller också systrarna vid konventet i Skänninge jord i Appuna (SDHK 5942) och sju år senare skänker Ingeborg Tordsdotter sitt gods i Appuna som själägåva till S:t Andreas kapell i Linköpings domkyrka (SDHK 7202).

Naturgeografiskt hör socknen till det område som kallas Vadstenaslätten och jordbruk har varit huvudnäringen. Bebyggelsen består av halvstora gårdar, där gårdarna i Appuna by tillhör de större. I socknen har det funnits ett säteri; Lunna. (Kyrkobyggnadsinventeringen).

Kyrkan är belägen utmed landsvägen mellan Skänninge och Väderstad på en flack åsrygg med Appuna by i norr. Byn har trots laga skiftes genomförande 1848-1851 kvar en äldre prägel. I dess södra del finns den f d prästgården med en mangårdsbyggnad från 1904. Söder om kyrkan, på andra sidan om landsvägen, ligger en f d skolbyggnad. Inom kyrkomiljön finns även ett f d ålderdomshem från 1880 (Kyrkobyggnadsinventeringen).

Figur 3. Geometrisk avmätning av Appuna från år 1638 som visar kyrkan och Appuna by norr därom (LMS akt D2-2:d7:180-2)

Figur 4. Dräneringsschaktet passerade nära intill den runsten som fick sin nuvarande placering 1948.
Foto Ann-Charlott Feldt, ÖLM.

Figur 5. Utsnitt ur karta över storskiftet i Appuna år 1760 (LMS D2-2:2)

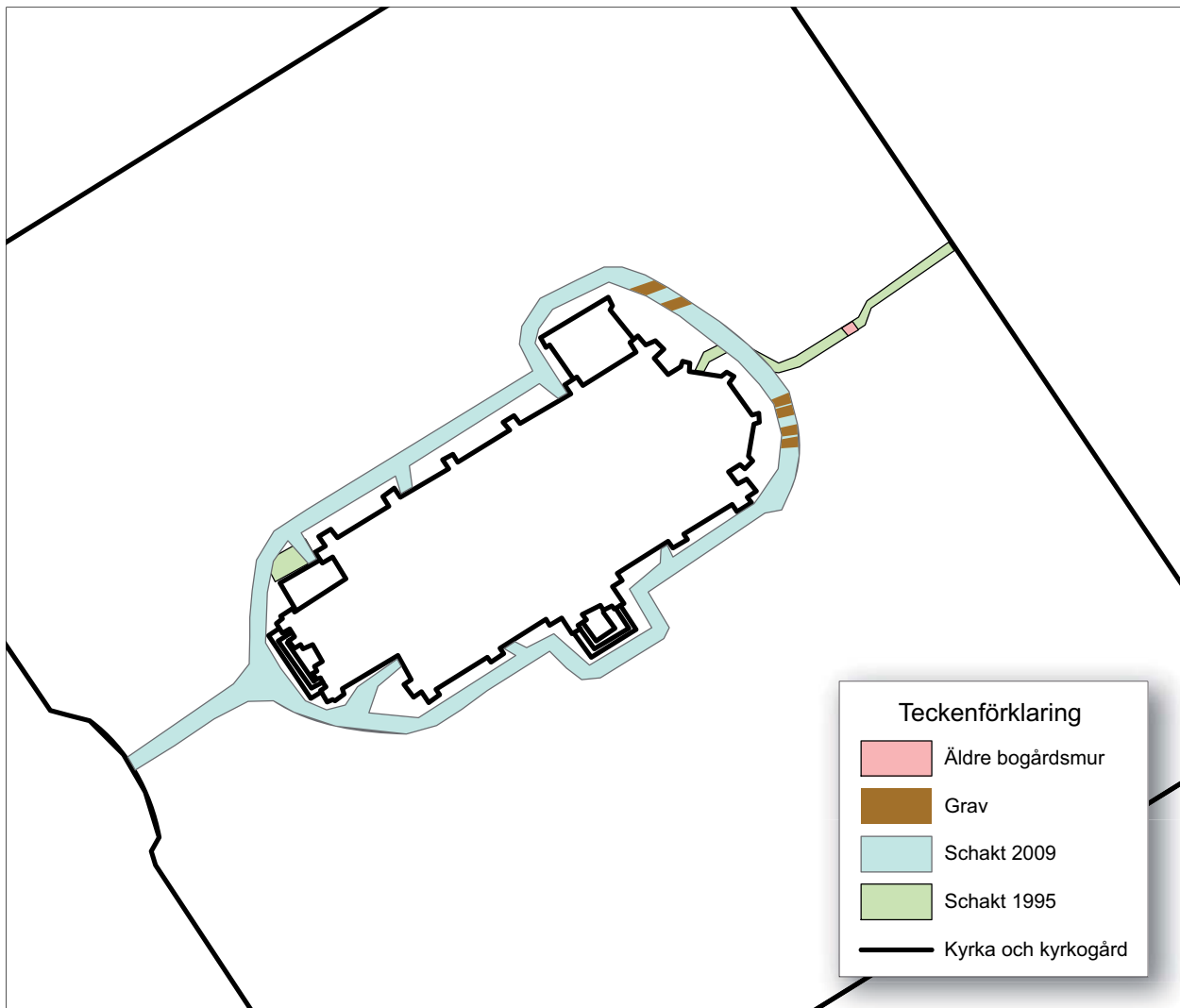
På kyrkogården finns en runsten (RAÄ 4, Appuna socken). Stenen, som är av rödgrå granit, har en runinskrift som löper i en slinga längsmed stenens ytterkant. Inskriften lyder: *Tove gjorde detta vadställe(?) efter Tolir, sin son.* På stenen är även ett stort ringkors ristat (Gustavsson m fl 1983). Enligt både kyrkobeskrivningen och kyrkobyggnadsinventeringen påträffades stenen inmurad i sakristieväggen med skriftsidan inåt när den medeltida kyrkan revs (Oscarsson m fl 1987, Kyrkobyggnadsinventeringen). Där anges dock inte någon referens till påståendet och i en artikel i Fornvännen 1983 uppges att det inte finns några uppgifter om stenen i den äldre antikvariska litteraturen eller i ATA. Enligt artikeln håller man det dock för troligt att stenen kan ha upptäckts vid rivningen av den gamla kyrkan eftersom stenen uppvisar spår efter kalkbruk. Vidare beskrivs i artikeln att det finns en tradition på orten att stenen ursprungligen härrör från Lunna, cirka 1,5 km väster om kyrkan (Gustavsson m fl 1983).

Den nuvarande kyrkan byggdes 1886-87 efter det att den medeltida kyrkan rivits. Den medeltida kyrkan som troligen uppfördes under 1100-talet, hade måtten 37 x 14 ¼ alnar vilket motsvarar cirka 22 x 8,5 meter (Skoglund 1995). Enligt historiska kartor och avbildningar var den medeltida kyrkogården oregelbundet formad. Kyrkan låg något förskjutet mot norr på kyrkogården (jfr Hörfors 2005, LMS akt D2-2:4 m fl). Det innebär att lämningar efter den medeltida kyrkan bör vara belägna strax norr om den nuvarande kyrkan.

Omslagsbilden visar hur kyrkan såg ut från söder i slutet av 1660-talet då Elias Brenner avbildade den. Tornet, som var i dåligt skick, kom att raseras i början av 1700-talet och den närmast helt intäckta klockstapeln ersattes av en ny av mer traditionellt utseende. På Johan Fredrik Kocks teckning från början av 1800-talet ses kyrkan med sin nya klockstapel och en byggnad i väster som kan vara en tiondebod. I teckningens nederkant finns noterat *Kyrkan gammal, orappad. Taken spån, gråaktiga, Boden rödfärgad* (Rörby 1982). Det finns inget på Brenners teckning som tyder på att kyrkan var oputsad på 1600-talet. Lisenerna på absiden pekar snarast på motsatsen. De båda teckningarna skiljer sig även åt avseende taket på koret och den list som är avbildad under långhusets takfot.

Figur 6. Appuna kyrka avbildad på tidigt 1800-tal av Johan Fredrik Kock (ur Rörby 1982).

Figur 7. Planritning som visar läget för den medeltida bogårdsmuren och de påträffade gravarna (efter Skoglund 1995).

År 1995 utfördes en arkeologisk undersökning på Appuna kyrkogård i samband med att en avloppstank samt ledningar för vatten, tele och el skulle grävas ner. Vid undersökningen påträffades rester efter den medeltida bogårdsmuren och fyra gravar. Lämningarna efter muren framkom på ett djup av 0,4 m under markytan, cirka 7 m öster om den nuvarande kyrkan. En grav återfanns cirka 3 m öster om kyrkan på 1,80 m djup. De övriga tre gravarna låg strax norr om kyrkans torn på ca 1,30 m djup. I schakten fanns även stora mängder skelettdelar från sedan tidigare söndergrävda gravar, ett kisthandtag och profilerat valvribbstegel från 1400-talet. Strax norr om kyrkogården framkom dessutom flera kulturlager vilka tolkades höra samman med äldre bebyggelse. Där påträffades dock inte några daterande fynd (Skoglund 1995).

Ytterligare en undersökning har utförts i och i anslutning till bytomten norr och öster om kyrkan (Helander 2009). Vid denna, som utfördes inför schaktning för elkablar, påträffades en stenlagd yta. Stenläggningen tolkades som den väg som ledde från byn upp till kyrkan och som finns markerad på de historiska kartorna. Längre åt öster framkom en härd under åkerjorden.

Syfte

Syftet med den antikvariska kontrollen var primärt att styra markingreppet så att fast fornlämning skadades så lite som möjligt av arbetet. Fast fornlämning som berördes av schaktningen skulle undersökas avseende karaktär och omfattning, samt om möjligt dateras.

I samband med undersökningen skulle nedanstående frågeställningar särskilt beaktas:

- Vilken datering har den medeltida stenkyrkan?
- Med vilken teknik har de medeltida murarna uppförts?
- Vilka dateringar har gravarna och till vilka kyrkobyggnader kan de knytas?
- Vilket kön, ålder och hälsostatus uppvisar skelettmaterialet?
- Finns det en rumslig uppdelning mellan kön inom kyrkogården?
- Finns det tecken på en rumslig uppdelning baserad på socioekonomisk tillhörighet inom kyrkogården?

- Finns spår efter en äldre föregångare till den medeltida stenkyrkan? I sådant fall: vilken datering har den?
- Kan kyrkogårdens rumsliga utbredning och faser fastställas med hjälp av kyrkogårdsmurar och andra avgränsningar?
- Finns spår efter bebyggelse inom och utanför kyrkogården? I sådant fall: vilken datering har den?

Metod och dokumentation

Den arkeologiska förundersökningen utfördes som en antikvarisk kontroll i samband med schaktningsarbetet. Gravarna som framkom och som kom att beröras av schaktningen undersöktes genom grävning för hand och dokumenterades genom inmätning, handritning och fotografering. Påträffade föremål tillvaratogs och förvaras på Östergötlands länsmuseum under accessionsnummer ÖLMC4440 i avvaktan på slutgiltig fyndfördelning.

Ett urval av påträffade puts- och murbruksprover togs tillvara. En genomgång av dessa har gjorts. Metod och resultat av denna redovisas utförligt i bilaga 2. Proverna förvaras tillsammans med övriga fynd från undersökningen. Dessutom förvaras en provserie av förekommande murbruk i länsmuseets referenssamling för murbruk.

I samband med undersökningen analyserades ett ¹⁴C-prov från grav 3. Analysen utfördes av Ångströmlaboratoriet vid Uppsala Universitet (Ua-38131). Dokumentationsmaterialet i form av analysresultat, fynd, ritningar och foton förvaras på Östergötlands länsmuseum.

Där gravarna påträffades eftersträvades att anläggningen skulle lämnas orörd och om detta inte var möjligt att hela anläggningen skulle undersökas. Om undersökning av hela gravarna inte kunde ske utan avsevärd utökning av schaktet och därmed risk för att ytterligare gravar skulle komma att beröras, valdes att endast utsätta gravarna för ett mindre ingrepp, varefter benen återbegravdes i direkt anslutning till de ej undersökta delarna av graven.

Undersökningsresultat

Direkt innanför kyrkogårdsgården väster om kyrkan grävdes inledningsvis en tryckgrop. Denna grävdes till ett djup av 1,5 m och där visade sig marken vara uppfylld med 0,05-1,0 m stora stenar. Den övervägande delen var 0,1-0,4 m stora. Bland stenarna fanns enstaka kalkstenshällar och tegel samt murbruk. Mur-

Figur 8. Fyllnadsmassor väster om kyrkan. Foto Ann-Charlott Feldt, ÖLM.

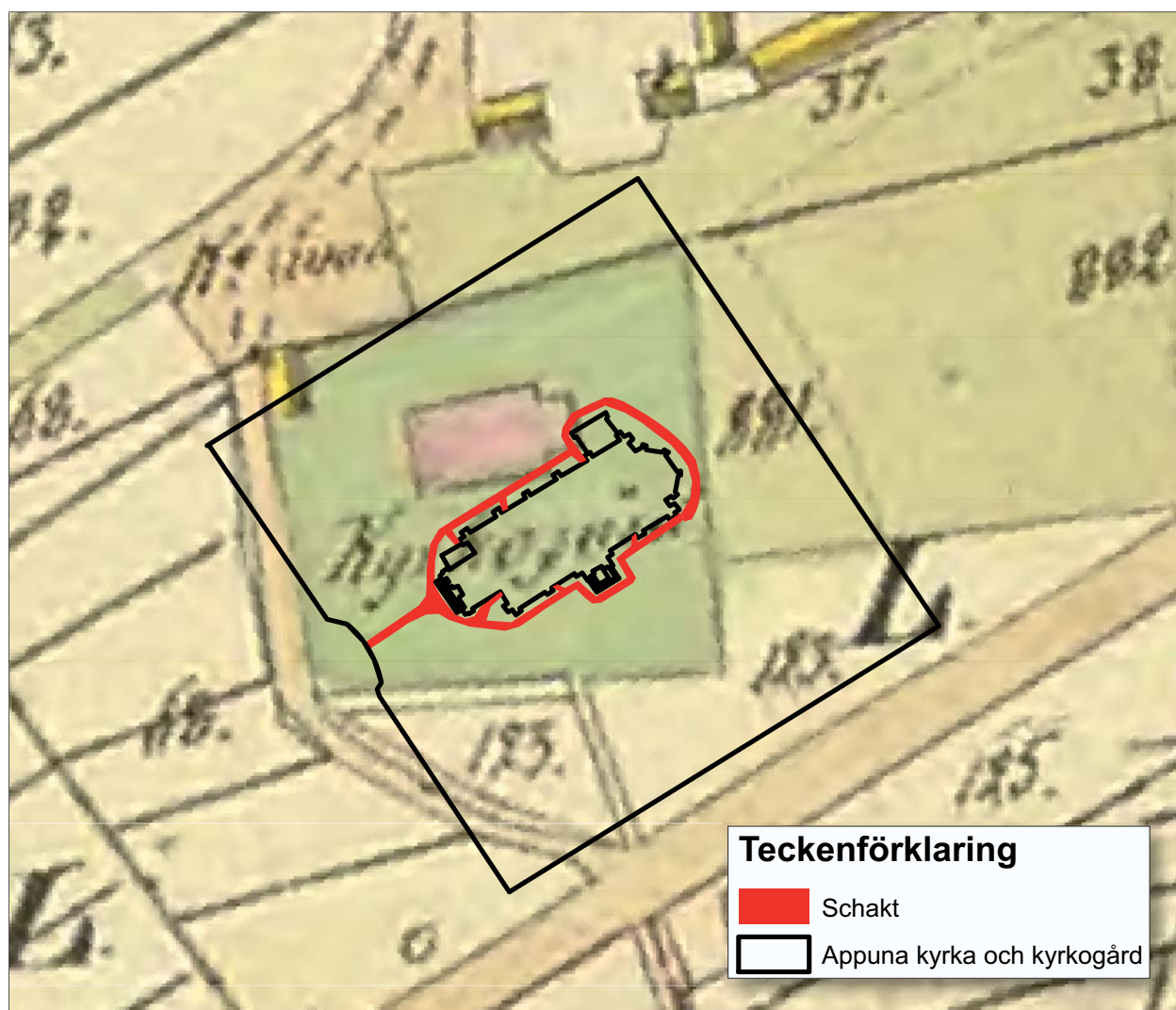
Figur 9. Schaktet väster om kyrkan. Foto Ann-Charlott Feldt, ÖLM.

bruksprov och ett valvribbstegel har tillvaratagits från denna del av schaktet. Ursprunglig markyta nåddes inte i denna del av schaktet.

Framför kyrkans västport delade sig schaktet för att fortsätta runt kyrkan. I denna delning placerades två brunnar på 1,5 m djup. Schaktdjupet på både södra och norra sidan av kyrkan kom därefter att bli 1,0-1,2 m. Väster om brunnarna, i schaktsträckningen som fortsatte söder om kyrkan, påträffades den medeltida marknivån på ca 1 m djup. I den del av den äldre kyrkogårdsjorden som berördes framkom enstaka bitar av omrörda människoben. Dessa, som härrör från begravningar som rörts om redan innan den nya kyrkan byggdes 1886-1887, återbegravdes i anslutning till sina fyndplatser i schaktet.

På kyrkans södra och norra sida utgjordes fyllnadsmassorna huvudsakligen av raseringsmassor från gamla kyrkan. Dessa massor hade en tjocklek av

0,8-1,0 m. Raseringsmassorna var något kraftigare på kyrkans norra sida än på den södra, vilket kan bero på att den rivna kyrkan hade varit placerad norr om den nuvarande. På den norra sidan ökade dessutom mängden murbruk i raseringsmassorna markant från och med en punkt mitt emellan den nuvarande kyrkans andra och tredje strävpelare från väster räknat. Inget murverk framkom men det är fullt möjligt att grundmurar från den medeltida kyrkan finns bevarade under raseringsmassorna eftersom att schaktet i denna del inte nådde ner till den äldre markytan. Efter rektifiering av kartan från laga skifte år 1848 (LMS D2-2:4) kan det konstateras att det nu aktuella schaktet i sin norra del ansluter till den medeltida kyrkan. De grundmurar som eventuellt skulle kunna finnas kvar under raseringsmassorna i denna del av schaktet hör i så fall till långhusets sydöstra hörn och korets sydvägg.

Figur 10. Rektifierat utsnitt ur karta från laga skiftet 1848 (LMS D2-2:4) med dagens kyrka och kyrkogård samt det aktuella dräneringsschaktet markerat.

Figur 11. Schaktsträckningen norr om kyrkan. Foto Ann-Charlott Feldt, ÖLM.

Figur 12. Schaktsträckningen söder om kyrkan. Foto Ann-Charlott Feldt, ÖLM.

Murbruket – spåren efter den nedrivna kyrkan

Eftersom att inga bevarade murverk från den gamla kyrkan påträffades kan de frågeställningar som rör denna endast besvaras utifrån tillvaratagna puts- och murbruksprover i den mån detta är möjligt. Proverna kommer dock med två undantag från raseringsmassor utan koppling till murverk. Ett prov togs som referensprov från den nya kyrkan och ett prov härstammar från den äldre bogårdsmuren som påträffades vid undersökningar öster om kyrkan (Skoglund 1995). En utförlig genomgång av murbruken återfinns i bilaga 2.

Vid en genomgång av tillvaratagna puts- och murbruksprover kunde konstateras att det rörde sig om elva olika typer av murbruk (benämnda A-K) vilka kunde delas in i fem huvudgrupper som i sig representerar fem olika byggnadsfaser. Förutom ett lerbruk (G) utgjordes de övriga av kalkbruk. Inom de olika grupperna fanns exempel på kalkbruk som sannolikt färgförändrats p g a brand. Utifrån likheter med murbruk från kyrkor i närområdet har försök gjorts att koppla olika murbrukstyper med tänkbara händelser i Appunas kyrkas byggnadshistoria.

Något murbruk som med säkerhet kan fastställas som tillhörande den äldsta romanska stenkyrkan har inte kunnat identifieras. Det är möjligt att murbruk från de äldsta delarna saknades i de berörda rasmassorna, men det kan även vara så att inga prover från denna del kom med i tillvaratagna urvalet eller att det till sin karaktär skiljer sig från samtida bruk från närområdet och därmed undgått identifiering.

En grupp av murbruk (A och F) påträffades endast i den västra delen av schaktsträckningen och de kan ha med tornbygget på 1200-talet att göra. Nästa grupp av murbruk (B, C, E och H) kan möjligen kopplas till valvslagningen av kyrkan på 1400-talet. Detta är även rimligt att tänka sig då gruppen innehåller dekorationsmålad puts.

Murbruk från den äldre bogårdsmuren (J) har likheter med ett putsbruk med en beige avfärgning (K) och båda har likheter med bruk daterade till 1600-tal och tidigt 1700-tal. Putsbruket kan eventuellt kopplas till de putsade detaljer som återfinns på Brenners teckning från 1699. Ett annat alternativ är att det hör samman med ombyggnadsarbeten på 1700-talet då tornet och absiden revs och koret förlängdes åt öster.

Det enda lerbruket i samlingen (G) kan dateras till senare delen av 1700-talet eller 1800-talet och hör sannolikt samman med en omputsning eller putsläggning på kyrkan. På putsen finns en röd kalkfärg som skiljer sig från de röda nyanser som uppträder i dekorationsmåleriet på bruk B och H. Även murbruk från den nya kyrkan (D och I) från år 1886-1887 tillvaratogs, dels i rasmassorna, dels från själva byggnaden.

Fragment av mästern Amunds målningar från 1400-talet

Vid undersökningen var målsättningen att ta tillvara alla fragment med spår av dekorationsmåleri som framkom. Den bemålade putsen som hittades i raseringsmassorna utgjordes av tre olika typer med skilda dateringar. De har redan översiktligt behandlats i föregående avsnitt vad gäller t ex dateringar.

Färgen på puts K bestod av flera skikt av en beige kalkavfärgning. Färgtonen ligger mycket nära den på den underliggande putsen och beror sannolikt på kalkpastans naturliga färg snarare än något tillsatt pigment. Det röda färgskikt som fanns på lerbruket G kan utgöra såväl rester av en utvändigt som invändigt bemålning och färgen kommer från järnoxid (muntligt uppgift Nyström-Tagesson). Färgen ligger på en vit kalkavfärgning och den röda färgtonen skiljer sig något åt från den röda färg som brukats i det senmedeltida dekorationsmåleriet. Det går inte att utifrån de påträffade fragmenten bestämma huruvida det rör sig om rester av dekorationsmåleri eller en större yta som rödfärgats.

Den tredje varianten av bemalad puts, B och H, utgjordes ett finkornigt, ljus beige kalkbruk. Detta kan kopplas till valvslagningen av den medeltida kyrkan på 1400-talet. De färger som brukats är bensvart för de grå nyanserna och järnoxid för de röda (muntligen

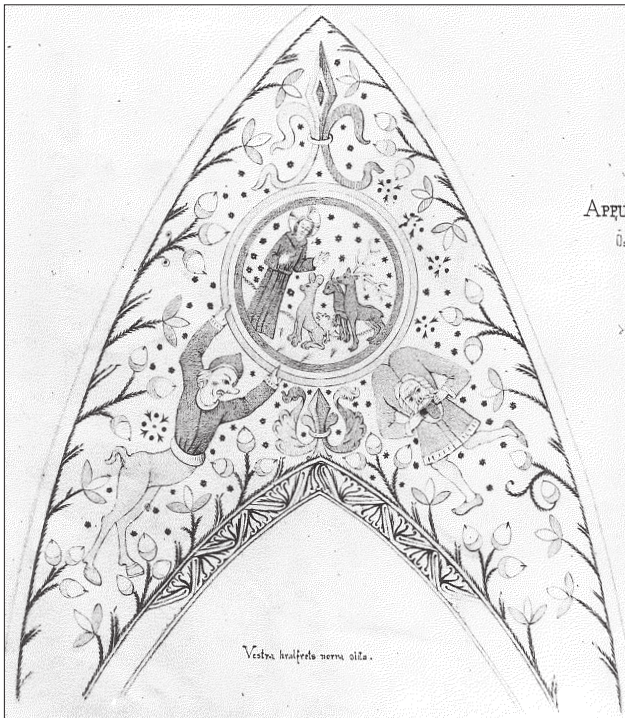
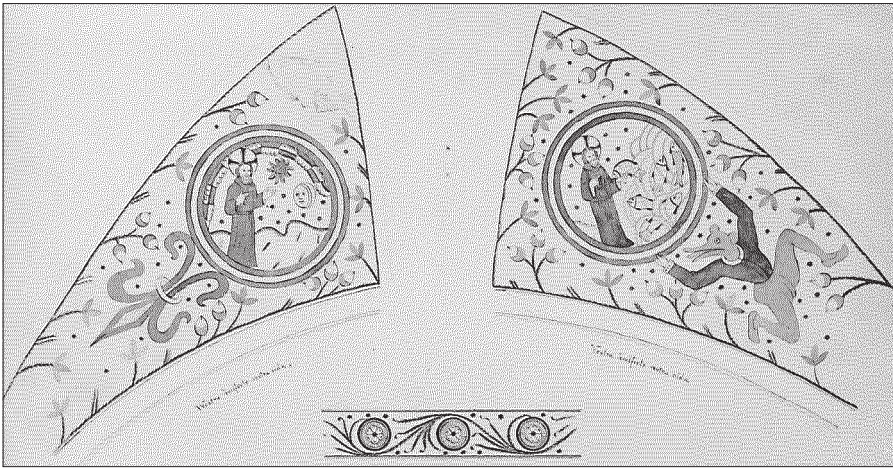
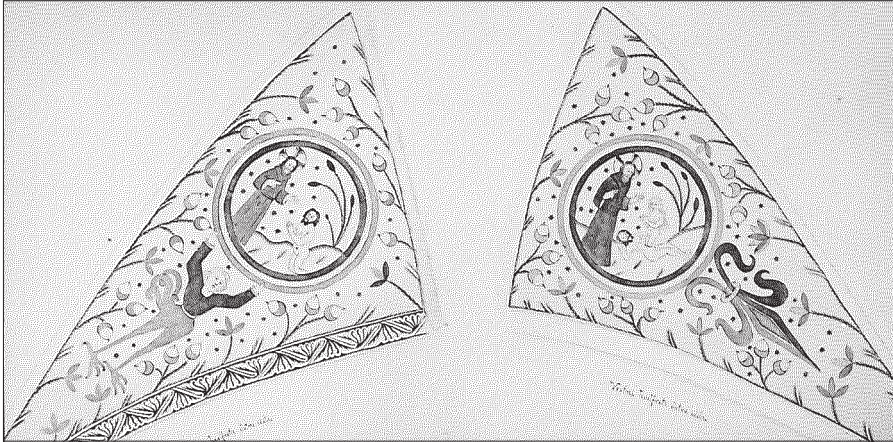
Nyström-Tagesson). På de tillvaratagna fragmenten återfinns rött i tre och grått i minst två olika nyanser på vit botten. Huvudsakligen består de bevarade dekorelementen av linjer i två eller tre olika färger/nyanser. Det förekommer dock ett större fragment med en stjärna och en del av en figur, båda i rött. Stjärnan är enkelt formad av tre korsade linjer. Den bevarade delen av figuren är så liten att det inte gått att fastställa vad den är tänkt att föreställa.

Målningarna i Appuna rivna kyrka tillskrivs mästern Amund, en kyrkomålare som var verksam i slutet av 1400-talet och som hade sitt huvudsakliga verksamhetsområde i Öster- och Västergötland. Han var elev till den sk Risingemästaren och är mest känd för de signerade och daterade (1494) målningarna som fanns i den nu nedbrända Södra Råda kyrka (Nisbeth 1995).

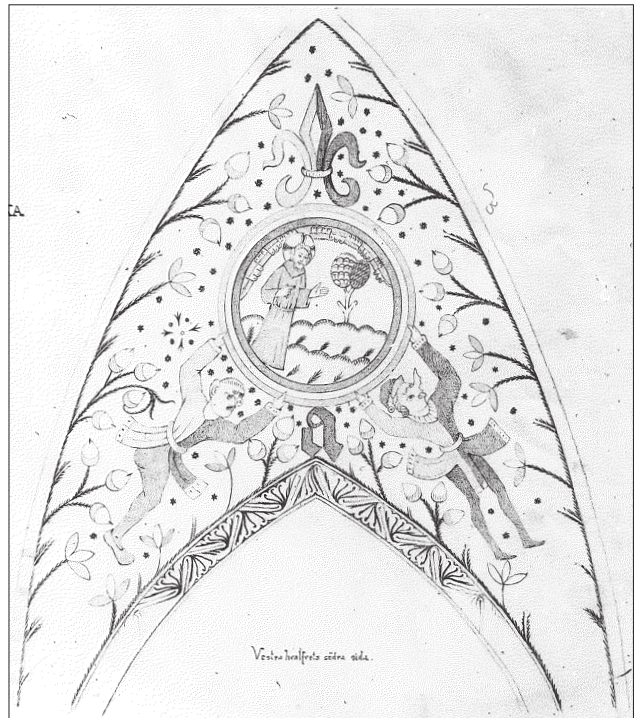
Målningarna i Appuna kyrka ansågs av många så pass grymma och groteska att biskop Enander år 1670 uppmanade församlingen att låta kalka över ”dessa fula och stygga målningar, vilka såsom otjänliga icke borde få finnas i Herrans hus” (Oscarsson m fl 1987). Inför rivningen av den gamla kyrkan uppmärksammades målningarna och dokumenterades av C F Lindberg 1885 genom Riksantikvarieämbetets försorg.

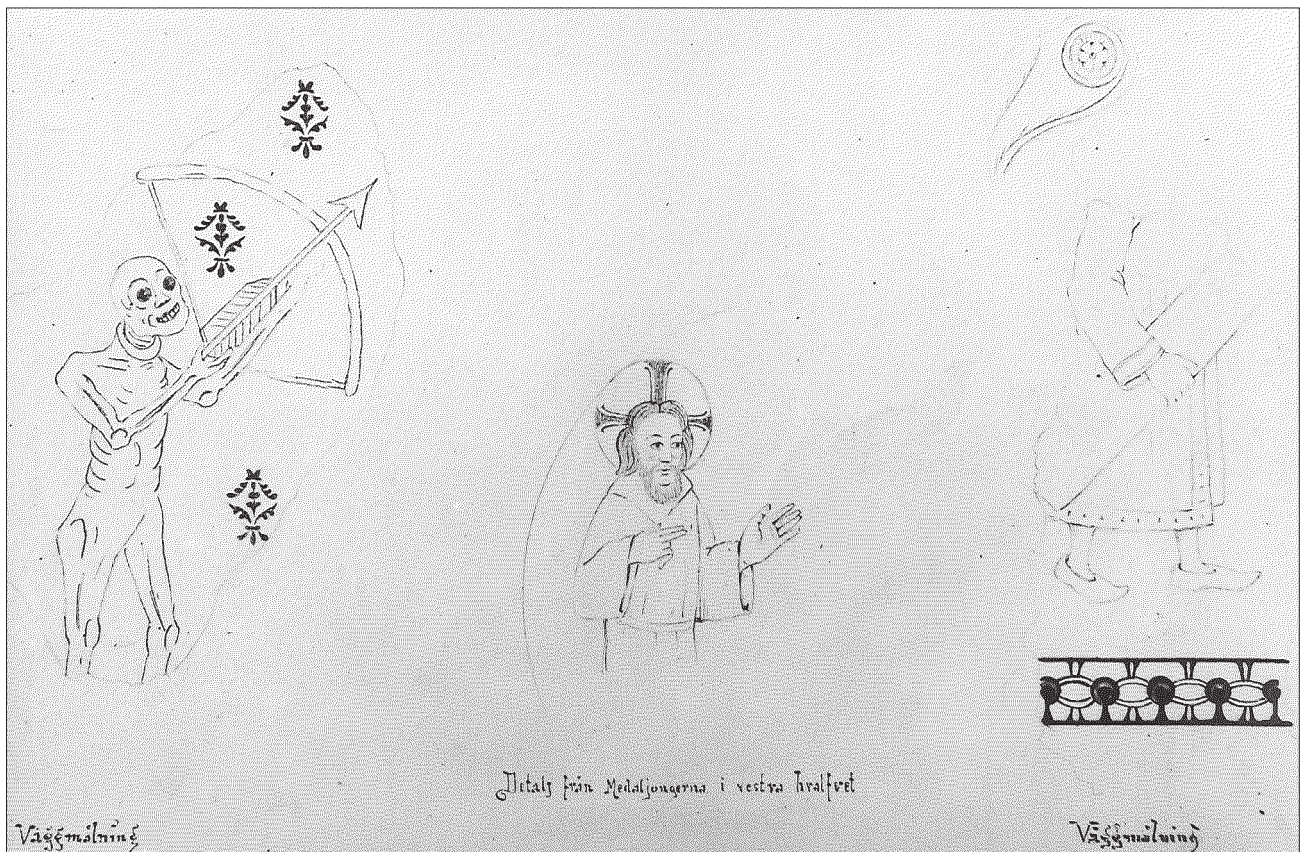

Figur 13. Putsfragment med spår av dekorationsmåleri. Foto Lasse Norr, ÖLM.

APPU
da

Figur 14-20. Mäster Amunds målningar i Appuna gamla kyrka, dokumenterade 1885 av C F Lindberg. Originaldokumentationen finns på ATA.

Gravar öster om koret

På kyrkans östra sida grävdes schaktet ner till 2,0-2,5 m djup vilket innebar att sex intakta gravar kom att beröras i varierande omfattning. Dessa återfanns på 1,8-2,5 m djup. Endast tre gravar behövde flyttas p g a schaktningen. Dessa dokumenterades på plats, flyttades ur vägen för ledningen och återbegravdes därefter intill sina ursprungliga platser. Gravarna beskrivs närmare i bilaga 1.

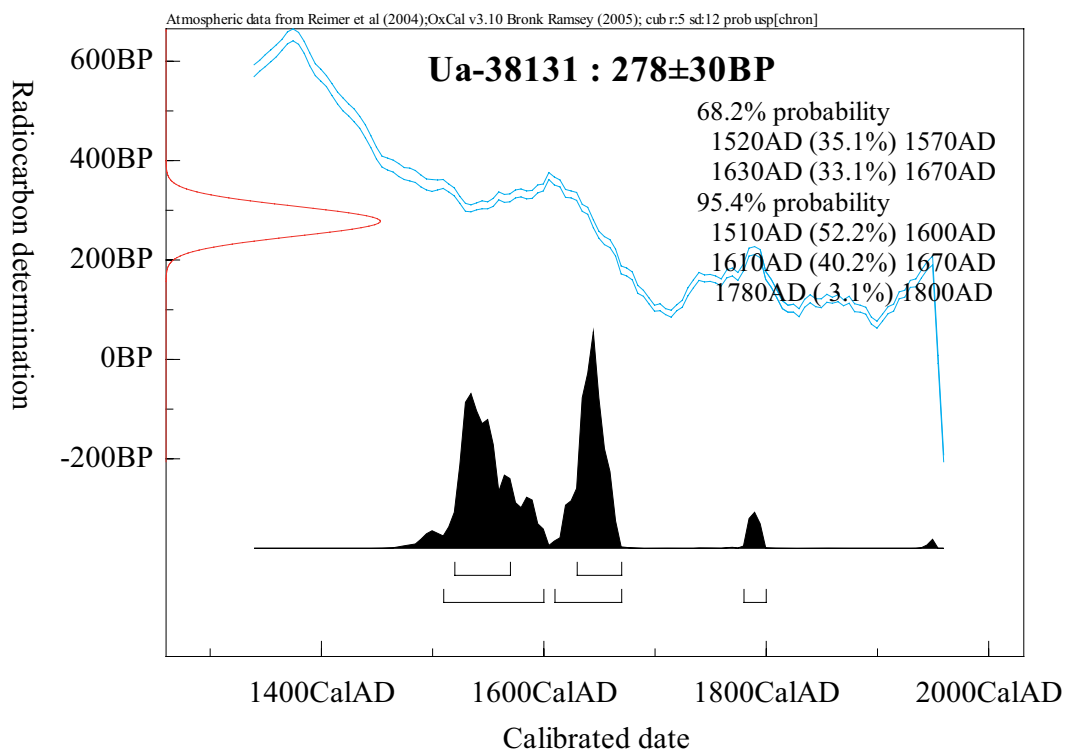
Två gravar (grav 1 och 2) saknade kista. Den ena hade dock spår av förmultnat trä som möjligen kan vara rester av att graven risats i samband med begravningen. Dessa båda gravar var placerade i närmast öst-västlig riktning med huvudändan i väster på sedvanligt medeltida maner. Gravarna har inte daterats och där påträffades inga föremål.

De fyra gravarna som hade träkista (grav 3-6) framkom söder om de förstnämnda och var även de placerade i närmast öst-västlig riktning men med huvudet i öster. Hur denna avvikelse från normen ska tolkas är oklart men då alla fyra låg på rad intill varandra är det rimligt att anta att de är samtida. Ett ben från grav 3 har daterats till 278 ± 30 år BP vilket ger en kalibrerad datering till 1520-1670 vid 1σ . Eftersom att endast delar av gravarna framkom i schaktet var det svårt att avgöra kistornas form men åtminstone två (3 och 5) antogs vara kroppsformade, d v s med avsmalnande fot- och huvudändar.

Grav 3, som var tvungen att flyttas ur vägen för schaktet, delundersöktes innan benen återbegravdes intill fyndplatsen. Graven visade sig innehålla skelettet efter en yngre individ som utifrån tänder och benens ledändar bedömdes vara tonåring (muntlig uppgift Petter Nyberg). Vid den begravdes vänstra höft påträffades 33 blåsvarta glaspärlor. Dessa har med största sannolikhet varit en s k rosenkrans, d v s ett radband.

En rosenkrans eller ett radband är ett band med pärlor eller knutar vilket används som hjälpmedel vid bön. Materialet pärlorna tillverkats av varierar och det förekommer pärlor av bl a bärnsten, förgyllt silver, korall, trä, glas och stenkol. Radbanden i den kristna traditionen kan ha olika många pärlor. Vanligt är band med 33 pärlor efter Jesus livslängd, 55 utifrån Rosenkransbönen eller 63 som bygger på jungfru Marias förmodade livslängd (Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid, band XIV, s 414ff).

Radband förekommer inte bara inom den katolska eller ortodoxa kyrkan utan används även inom islam, buddism och hinduism. Namnet rosenkrans förekommer inom den katolska kyrkan och är knutet till Rosenkransbönen, där man omväxlande ber ett antal fastställda böner och samtidigt betraktar vissa mysterier. Fram till 1900-talet bestod den reguljära rosenkransen av en Fader vår, tio Ave Maria, och en Gloria

Figur 21. Kalibreringskurva för ^{14}C -datering av ben i grav 3 (Ua-38131).

Patri, upprepade fem gånger (ibid). Bönernas upprepningar medförde att många radband har omväxlande små och stora pärlor. Pärlorna från Appunagraven varierar mellan 9,9 och 11,43 mm i diameter. Flest pärlor (25 st eller 75%) ligger inom intervallet 10,1-10,9 mm. Sex pärlor (18%) är 11-11,4 mm i diameter och endast två (6%) är 9,9 mm stora. Det finns inga som skiljer ut sig så pass att de skulle kunna fungera som avskiljande pärlor som delat in radbandet.

Hur fyndet av radbandspärlorna ska tolkas i förhållande till den efterreformatoriska dateringen är osäkert. Rör det sig om en begravning under 1500-talet kan man anta att radbandstraditionen fortfarande var i högsta grad levande. Det är ju t ex först 1595 som

Vadstena kloster slutgiltigt läggs ner (Andersson 1972). En annan tanke är att en äldre släkting lagt ner sitt eget radband i graven som skydd för eller gåva till den döda. Tänkbart är även att man när radbandet kommit ur bruk ville att det skulle hamna i vigd jord.

Då gravmaterialet var så begränsat och målet var att göra minsta möjliga åverkan på äldre lämningar kom de flesta av frågeställningarna att falla bort. Det är dock klart att samtliga gravar tillhör tiden före raseringen av den medeltida stenkyrkan då de grävts ner från den äldre markytan. Det är rimligt att anta att de fyra gravarna i träkista som ligger intill varandra och har samma orientering av den döde bör vara ungefär samtida.

Figur 22. Glaspärlornas placering vid vänster höft på den begravde tonåringen i grav 3. Foto Ann-Charlott Feldt, ÖLM.

Figur 23. Glaspärlor från grav 3. Foto Lasse Norr, ÖLM.

Fyndmaterialet

De rasmassor som schaktet grävdes genom var fyndfattiga. Förutom de påträffade gravarna med sitt innehåll samt murbruk, puts och ett fåtal omrörda ben påträffades dock enstaka andra föremål. Med direkt koppling till den raserade byggnaden finns formtegel. Profilen på samtliga är treklöverformad med platt rygg. Spikhål genom teglen visar att de tillverkats genom att skäras efter en trämall.

Bland metallföremålen som påträffades fanns spridda spikar längs schaktsträckningen. Dessa tillvaratogs ej. Dessutom påträffades foten till ett mindre kopparkärl och ett profilerat kisthandtag av järn.

Slutsatser

Det påträffades inga spår efter lämningar som skulle kunna kopplas till en föregångare till den romanska stenkyrkan eller till andra aktiviteter före kyrkogårdens tillkomst. De tillvaratagna mur- och putsbruksproverna kan inte lämna någon ny information om datering av den rivna stenkyrkan eller dess byggnadstekniska utförande. Formteglarna är av en allmänt förekommande typ som använts till valvribbor. Fynd av dekorationsmålade puts visar vilka några av de fär-

ger och pigment var, som mästern Amund använde vid slutet av 1400-talet.

När det gäller frågan huruvida äldre bebyggelse fanns utanför kyrkogården bedömdes det utifrån topografi och historiskt kartmaterial som mindre troligt att någon sådan skulle påträffas. Det finns inget i åkermarken väster om kyrkogården som tyder på att äldre lämningar skulle dölja sig där. Några spår efter den äldre kyrkogårdens begränsningar påträffades inte heller i schakten.

Då gravmaterialet var så begränsat och målet var att göra minsta möjliga åverkan på äldre lämningar kom de flesta av frågeställningarna rörande dessa att falla bort. Det är dock klart att samtliga gravar tillhörde tiden före rasingen av den medeltida stenkyrkan då de grävts ner från den äldre markytan. Fyndet av radbandet i den till 1500-1600-tal daterade graven låter oss ana människan och hennes trosföreställningar bakom det arkeologiska föremålet.

Vid eventuella framtida schaktningar på kyrkogårdens norra sida bör dessa ske under antikvarisk kontroll med tanke på att bevarade lämningar efter den medeltida kyrkans grundmurar sannolikt finns bevarade i detta område.

Figur 24. Formtegel från Appuna kyrkogård. Foto Lasse Norr, ÖLM.

Figur 25. Fot till ett kopparkärl från Appuna kyrkogård. Foto Lasse Norr, ÖLM.

Figur 26. Kisthandtag från Appuna kyrkogård. Foto Lasse Norr, ÖLM.

Referenser

- Andersson I. 1972. *Vadstena gård och kloster*. Uppsala
- Gustavsson, H, Snædal Brink T och Strid J P. 1983. Runfynd 1982. I: *Fornvännen* 78 (1983). Stockholm.
- Helander C. 2009. *Schakt vid Appuna bytomt. Inför nedläggning av elkabel vid Appuna 1:7, 15:3, 15:2 m.fl.* Appuna socken, Mjölby kommun, Östergötland. Riksantikvarieämbetet. UV Öst Rapport 2009:34.
- Hörfors, O. 2005. Appuna kyrkogård. *Kulturhistorisk kyrkogårdsinventering*. Östergötlands länsmuseum.
- Kulturhistoriskt Lexikon för nordisk medeltid*. 1969 Band XIV (red) Granlund J. Malmö
- Nisbeth Å. 1995. *Ordet som bild. Östgötskt kalkmåleri vid slutet av 1300-talet och början av 1400-talet*. Stockholm
- Nyberg P. Muntlig uppgift 2009, rörande åldersbedömning av grav 3 från Appuna kyrkogård. Avdelningen för arkeologi, Östergötlands länsmuseum.
- Nyström-Tagesson E. Muntlig uppgift 2010-01-27 rörande färgskikt på tillvaratagna putsprover från Appuna kyrkogård. Konserveringen, Östergötlands länsmuseum.
- Oscarsson G, Quick O, Rockler A-L & Wikstål H. 1987. *Appuna kyrka*. Linköping.
- Rörby G. 1982. *Medeltida kyrkor i Östergötland tecknade av Elias Brenner och Johan Fredrik Kock*. Skänninge.
- Skoglund M. 1995. *Appuna kyrkogård*. Appuna socken, Mjölby kommun, Östergötland. Arkeologisk förundersökning. Rapport, dnr 666/94, Östergötlands länsmuseum.

Kartor och arkiv

Östergötlands länsmuseum:

Kyrkobyggnadsinventeringen, Appuna kyrka

Lantmäteristyrelsens (LMS) arkiv:

Akt D2-2:d7:180-2, Geometrisk avmätning, 1638, Johan Larson Grot

Akt D2-2:1, Geometrisk ägomätning, 1696, Lorens Gabrielsson Rydström

Akt D2-2:2, Storskifte, 1760, Georg Tilleus

Akt D2-2:3, Enskifte, 1816, Adolf Fredrik Delander

Akt D2-2:4, Laga skifte, 1848, Ernst Olof Viman

Tekniska uppgifter

Fastighet	Appuna kyrkogård
Socken	Appuna
Kommun	Mjölby
Län och landskap	Östergötland
Fornlämning	RAÄ 4
Ekonomisk kartans blad	8F 3a Hogstad
Koordinater	X6469125 Y1450575
Koordinatsystem	RT90 2,5 gon V
Höjdsystem	Lokalt
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning
Länsstyrelsens beslut	2009-04-17
Länsstyrelsens dnr	433-6938-07
Länsstyrelsens handläggare	Jan Eriksson
ÖLM dnr	62/09
ÖLM konto	530914
Uppdragsgivare	Mjölby kyrkliga samfällighet
Kostnadsansvarig	Mjölby kyrkliga samfällighet
Fältarbetsledare	Ann-Charlott Feldt
Personal	-
Fältarbete	2009-05-11 – 28
Totalt undersöktes	ca 115 löpmeter
Foto	Endast digitala
Fynd	ÖLMC4440:01-31
Analyser	¹⁴ C-analys, Ua-38131
Grafik	Ann-Charlott Feldt
Renritning	-
Grafisk form	Johan Levin

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.

Ur allmänt kartmaterial
ISSN 1403-9273

© Lantmäteriverket MS2008/06551
Rapport 2010:12 © Östergötlands länsmuseum

Bilaga 1. Gravar

Grav 1

Djup under nuvarande markyta: 1,8 m

Djup under äldre markyta: 0,8 m

Orientering: Öst-väst

Huvudända: Väster

Spår av kista: Nej

Beskrivning: Del av grav. Fortsätter in i både östra och västra schaktväggen. Synlig del utgjordes av lårben och sken-/vadben samt knäskålar. Skenbenets längsta längd 30 cm. Lårbenens ledändar mot knä var inte fastväxta. Benen togs upp vid schaktningen för att sedan återbegravas intill sin ursprungliga plats.

Grav 1 sedd från nordöst.

Foto Ann-Charlott Feldt, ÖLM.

Grav 2

Djup under nuvarande markyta: 2,0 m

Djup under äldre markyta: 0,9 m

Orientering: Öst-väst

Huvudända: Väster

Spår av kista: Tveksamt. Spår av multnat trä kan vara rester av risning

Beskrivning: Del av grav. Fortsätter in i västra schaktväggen. Synlig del utgjordes av kranium, vänster nyckelben och del av vänster överarm/skuldra. Inga tänder i synlig del av underkäke. Hål efter tänder i överkäken. Kvarligger in situ.

Grav 2 sedd från öster.

Foto Ann-Charlott Feldt, ÖLM.

Grav 3

Djup under nuvarande markyta: 2,25 m

Djup under äldre markyta: 1,0 m

Orientering: Öst-väst

Huvudända: Öster

Spår av kista: Träkista, trapezoid, välbevarat trä

Beskrivning: Del av grav. Fortsätter in i både östra och västra schaktväggen. Synlig från kranium, ner till knäskålarna. Lårbenets längsta längd 35 cm. Överarmens längsta längd 25 cm. Underarmsbenen 17,5 respektive 20 cm. I käken är tolvårständerna på plats medan visdomständerna ännu inte trängt fram. Under vänster bäckenben låg 33 svarta glaspärlor. Benen togs upp vid schaktningen för att sedan återbegravas intill sin ursprungliga plats.

Grav 3 sedd från söder i samband med framrensning.
Foto Ann-Charlott Feldt, ÖLM.

Grav 4

Djup under nuvarande markyta: 2,35 m

Djup under äldre markyta: 1,0 m

Orientering: Öst-väst

Huvudända: ?

Spår av kista: Träkista, välbevarat trä

Beskrivning: Del av grav. Fortsätter in i både östra och västra schaktväggen. Placerad direkt norr om grav 3 och eventuellt i samma nedgrävning. Lämnad orörd då den låg under aktuellt schaktdjup.

Grav 3 (närmast i bild) och grav 4 sedda från söder.
Foto Ann-Charlott Feldt, ÖLM.

Grav 5

Djup under nuvarande markyta: 2,25 m

Djup under äldre markyta: 1,0 m

Orientering: Öst-väst

Huvudända: Öster

Spår av kista: Träkista, Avsmalnande vid fotändan.

Beskrivning: Del av grav. Fortsätter in i både östra och västra schaktväggen. Placerad ca 1 m söder om grav 3. Synlig från lårben ner till fötterna. Lårbenets längsta längd 25 cm. Skenbenets längsta längd 20,5 cm. Ledändarna var inte fastväxta. Benen togs upp vid schaktningen för att sedan återbegravas intill sin ursprungliga plats.

Grav 5 sedd från norr. På bilden syns tydligt att lårbenens ledändar inte vuxit fast.

Foto Ann-Charlott Feldt, ÖLM.

Grav 6

Djup under nuvarande markyta: 2,5 m

Djup under äldre markyta: 1,1 m

Orientering: Öst-väst

Huvudända: Öster

Spår av kista: Träkista, Avsmalnande vid fotändan.

Beskrivning: Del av grav. Fortsätter in i både östra och västra schaktväggen. Synlig del utgjordes av lårben och sken-/vadben samt knäskålar. Ledändarna var fastväxta vilket tyder på vuxen individ. Lämnad orörd då den låg under aktuellt schaktdjup. Endast ett titthål öppnat i locket för att fastställa orienteringen av den döde.

Grav 6 sedd från söder.

Foto Ann-Charlott Feldt, ÖLM.

Bilaga 2. Murbruksanalyser

Genomgång av murbruksprover från dräneringsschakt runt Appuna kyrka i Appuna socken, Östergötland

Ann-Charlott Feldt, 1:e antikvarie

Ett stort antal puts- och murbruksprover togs tillvara i samband med förundersökningen. Proverna kommer, med ett enda undantag, från de raseringsmassor som omger den nuvarande kyrkan. Det prov som inte härstammar från raseringsmassorna togs som ett referensprov ur den nuvarande kyrkans murverk i den öppning som finns mellan tornet och långhusvinden. Proverna förvaras tillsammans med övriga fynd från undersökningen i museets samlingar under accessionsnummer ÖLMC4440 i avvaktan på slutgiltig fyndfördelning. Dessutom förvaras en provserie av förekommande murbruk i läns museets referenssamling för murbruk.

Proverna har sorterats in i grupper efter utseende och sammansättning varefter dessa har jämförts med referenssamlingens bruk genom okulär bedömning av färskas brottytor. Ingen mikroskopering eller tunnslipsanalys har utförts. Proverna har jämförts med referenssamlingen avseende relationen kalk/ballast, kalkens färgton, ballastens innehåll och kornstorlek samt omfattning och storlek på ingående kalkklumpar, luftbubblor och organiskt material. Dessutom har en bedömning gjorts rörande brukets konsistens (d v s om det är hårt, smuligt eller mjölig) och homogenitet (d v s om fördelningen av de ingående beståndsdelarna är jämn eller ojämn).

Det finns sedan tidigare ett murbruksprov från den under mark påträffade bogårdsmuren i museets samlingar (ÖLMC4033, Skoglund 1995). Dessutom finns prover från närliggande kyrkor såsom Hogstad, Herrestad, Mjölby och Strå samt Vårfuyrkan i Skänninge, att jämföra med (Feldt i manus, Carlsson 2007, Modén & Feldt 2010, Feldt 2006 och 2005).

Jämförelserna med prover från andra byggnader kan aldrig ge mer än en antydning till datering. Det har dock visat sig att vissa variationer är generella och återfinns i många varierande byggnader från skilda platser och med olika byggherrar. Murbruk från de västra delarna av Östergötland har dock generellt ett lite annat utseende, särskilt avseende kalkpastans färgton, än bruken från områden längre österut i länet som t ex Linköpings slott. Det är därför osäkert att jämföra med det omfattande Linköpingsmaterialet (t ex Modén & Feldt 2004).

Vid en genomgång av tillvaratagna puts- och murbruksprover kan konstateras att det rör sig om elva olika typer av murbruk (benämnda A-K). Huvuddelen av typerna utgörs av kalkbruk. Undantaget är ett lerbruk (G). Murbrukstyperna kan delas in i fem hu-

vudgrupper och bruken kommer nedan att beskrivas gruppvis.

En murbrukstyp kan genom undersökningen 1995 (Skoglund) kopplas till ett specifikt murverk. Det är typ J som förutom i rasmassorna även kommit till användning i den bit av bogårdsmuren som påträffades nordöst om koret. Dessutom kan typ I kopplas till uppförandet av den nya kyrkan år 1886-1887.

Murbruk av typerna A och F utgörs av ljusa, fasta kalkbruk med en färgrik ballast där kornen varierar mellan 1 mm upp till 15 mm. Huvuddelen av ballastkornen är 2-4 mm stora. I bruket finns enstaka små kolbitar. Typerna skiljer sig åt när det gäller kalkpastans färgton, vilken är närmast vit i typ A och beige i typ F. Färgskillnader kan uppkomma vid upphettning genom t ex brand eller genom tillfällig inblandning av något som ger bruket en mörkare färg. Typ A och F påminner närmast om murbruk från sakristians grund i Herrestad (Carlsson 2007) och från ett valvanfang i tornet på Strå kyrka (Feldt 2006). Båda dessa är medeltida och kan dateras till 1300-1400-talen. Då denna grupp av murbruk påträffats i den västra delen av schaktsträckningen är det tänkbart att de kan ha med tornbygget på 1200-talet eller med andra, senare ombyggnader i torn eller långhus att göra.

Nästa grupp av murbruk består av typ B, C, E och H. Dessa utgörs av ett fast, finkornigt och något sandigt, ljus beige kalkbruk med en upp till 2 mm grov ballast. I bruket finns dels 3-8 mm stora klumpar av kalkpasta i samma färg som i resten av bruket dels 2-3 mm stora aningen ljusare kalkklumpar. Samtliga fyra typer är mycket snarlika och skiljer sig huvudsakligen genom färgtonen där H är ljusast, följt av C och B och slutligen E som är mörkast. Bruken i gruppen påminner närmast om ett murbruk från Mjölby kyrka som där kunnat knytas till byggnadsfas 2 med en sannolik datering till 1300-talet (Modén i manus). Det har även stora likheter med bruk C från Herrestads kyrka vilket kommit till användning vid valvslagningen på 1300-1400-tal (Carlsson 2007). Det är möjligt att denna grupp av murbruk kan kopplas till valvslagningen av Appuna kyrka på 1400-talet. Detta är även rimligt att tänka sig då gruppen innehåller dekorationsmålade puts.

Den tredje gruppen bruk består av typerna J och K och utgörs av fasta, finkorniga, beige bruk med rikligt förekommande ljusa kalkklumpar. Kalkklumparna är 1-5 mm stora. Ballasten är finkornig med endast ett fåtal korn grövre än 2 mm. Typ K, som är ett puts-

prov, är något mörkare, ger ett tätare intryck och de ingående kalkklumparna är något mindre. Som ovan nämnts kan typ J kopplas till den äldre bogårdsmuren. Det är möjligt att denna varit putsad eller åtminstone varit försedd med putsade detaljer. Det är även tänkbart att prov K härstammar från den puts eller de putsade detaljer som anas på de äldre avbildningarna. Den närmaste parallellen till bruken är ett murbruk från Vårfrukyrkan i Skänninge (där benämnt bruk E) som kommer till användning i samband med någon av de ombyggnader som sker 1613, 1631 eller 1718 (Feldt 2005). Murbruksguppen kan sannolikt kopplas till en större ombyggnad på 1700-talet då tornet och absiden revs och koret förlängdes åt öster (Kyrkobyggnadsinventeringen).

Murbruk typ G är det enda lerbruket och bildar därmed en egen grupp. Det är ett fast brunt bruk med 2-25 mm stora kalkklumpar och en ballast med upp till 5 mm grova korn. Det är möjligt att även en del av kalkklumparna haft funktion som ballast.

Kalkklumparna varierar i färg från ljus vitbeige till senapsbrunt. Lerbruket är typiskt för de murbruk som blir mycket vanliga under 1800-talet och som förekommer i ett stort antal varianter i färgton, fasthet och mängd kalkklumpar. Lerbruket från Appuna har likheter med ett bruk som används när Mjölby kyrka återuppbyggdes efter branden 1771 (Modén & Feldt 2010) men även med bruk från flera av 1800-talets renoveringar på Linköpings slott (Modén & Feldt 2004). Med tanke på att det förekommer som putsbruk är det en rimligt att tänka sig att det hör samman med en omputsning eller putslagning på kyrkan. På putsen finns en röd kalkfärg som skiljer sig från de röda nyanser som uppträder i dekorationsmåleriet på bruk B och H.

Den sista gruppen av bruk består av typerna D och I. Dessa kan kopplas till bygget av den nya kyrkan 1886-1887. Det är ljus beige, sandiga kalkbruk med finkornig ballast och 1-4 mm stora ljusa kalkklumpar. Ballasten är endast undantagsvis grövre än 2 mm.

Typ	C4440:	Placering	Datering
A	01	N om kyrkan, vid 3:e strävan fr V	Medeltid
A	09	N om kyrkan vid sakristians NV hörn	Medeltid
B	02	N om kyrkan, vid 3:e strävan fr V	Medeltid
B	13	S sidan V delen	Medeltid
B	15	Vid långhusets NÖ hörn	Medeltid
B	17	Vid långhusets NÖ hörn, Puts med röd och grå dekor i form av en stjärna och linjer,	Medeltid
B	18	N om kyrkan vid sakristians NV hörn, Puts med grå och röda fält	Medeltid
B	20	Ö om koret, Puts med röd dekor	Medeltid
C	03	N om kyrkan, vid 3:e strävan fr V,	Medeltid
C	08	V om kyrkan	Medeltid
D	04	N om kyrkan, vid 3:e strävan fr V	1880-t ?
E	05	V om kyrkan	Medeltid
F	06	V om kyrkan	Medeltid
G	07	V om kyrkan	1700-1800-t
G	21	Ö om koret. Puts. Röd färg på vit färg	1700-1800-t
G	22	S sidan V delen, Puts. Röd färg på vit färg	1700-1800-t
H	10	N om kyrkan vid sakristians NV hörn	Medeltid
H	12	S sidan V delen	Medeltid
H	16	Vid långhusets NÖ hörn	Medeltid
H	19	N sidan mellan strävpelarna. Puts med röd och grå dekorrand	Medeltid
I	11	N om kyrkan vid sakristians NV hörn	1886-1887
I	25	Kyrkan, öppning mellan torn och långhusvind, S sidan	1886-1887
I	14	S sidan V delen	1886-1887
J	23	S sidan V delen, Puts med ljus blågrå dekor	1600-1700-t
K	24	S sidan V delen, Puts med beige färg	1600-1700-t ?
J	-	Prov från gamla bogårdsmuren (Skoglund 1995)	1600-1700-t

Bruk I har något rikligare ballast är bruk D. Murbruket har tydliga likheter med ett murbruk från Mjölby kyrka som där kunnat knytas till byggnadsfas 6 vilken dateras till en upprustning utförd 1860-70-talen (Modén & Feldt 2010).

Referenser

Carlsson C. 2007. *Herrestads kyrka. Dränering och åskledare*. Herrestads socken, Vadstena kommun, Östergötlands län. Arkeologisk förundersökning. Rapport 2007:47 Östergötlands länsmuseum.

Feldt A-C. 2005. *Mynt och murfynd under Vårfrukyrkans golv*. RAÄ 5. Skänninge stad, Mjölby kommun, Östergötlands län. Antikvarisk kontroll. Rapport 2005:67 Östergötlands länsmuseum.

Feldt A-C. 2006. *Medeltida murar på Strå kyrkogård*. Strå socken, Vadstena kommun, Östergötlands län. Arkeologisk förundersökning. Rapport 2006:81 Östergötlands länsmuseum.

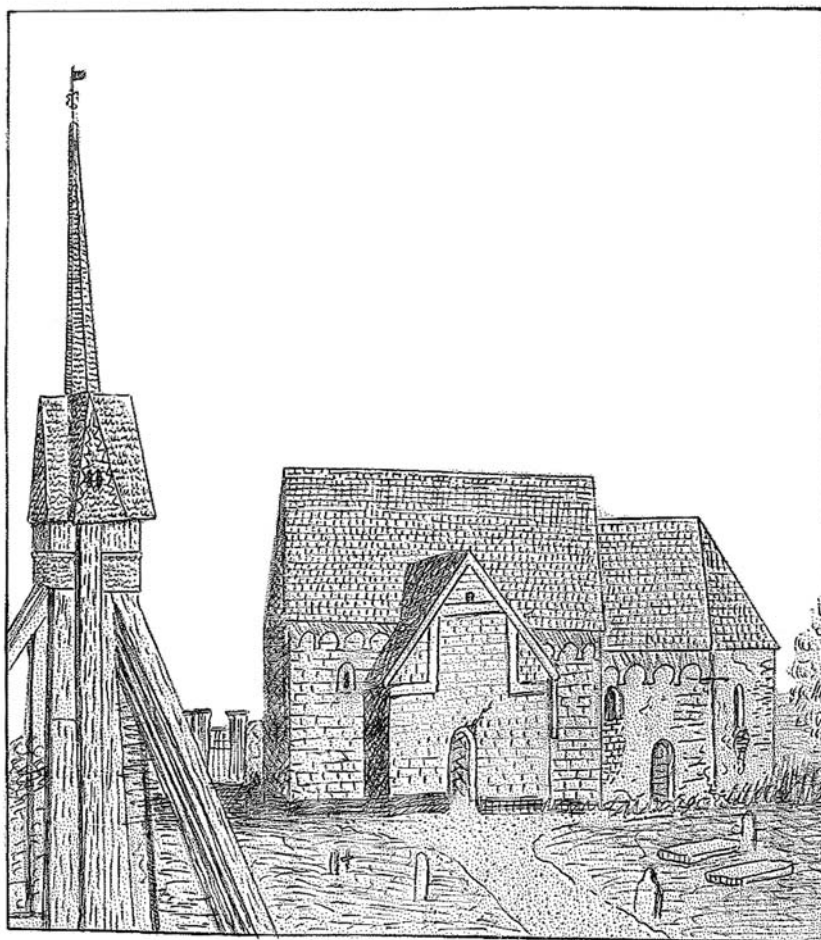
Feldt A-C. i manus. Hogstads kyrka. Hogstads socken, Mjölby kommun, Östergötlands län. Byggnadsarkeologisk undersökning. Rapportmanus och arbetsmaterial, Östergötlands länsmuseum.

Kyrkobyggnadsinventeringen, Appuna kyrka. Arkivhandling Östergötlands länsmuseum.

Modén E & Feldt A-C. 2004. *Linköpings slotts nya byggnadshistoria*. Byggnadsarkeologisk undersökning. Rapport 2004:35 Östergötlands länsmuseum.

Modén E & Feldt A-C. 2010. *En eldhärjad kyrka från 1100-talet*. Byggnadsarkeologisk undersökning mm. Mjölby kyrka, RAÄ 267, Mjölby socken, Mjölby kommun. Rapport 2010:11 Östergötlands länsmuseum.

Skoglund M. 1995. *Appuna kyrkogård*. Appuna socken, Mjölby kommun, Östergötland. Arkeologisk förundersökning. Rapport, dnr 666/94, Östergötlands länsmuseum.

Appuna kyrka avtecknad från söder år 1875. Arkivhandling Östergötlands länsmuseum.

Bilaga 3. Fyndlista

Fynd	Föremål	Antal	Plats	Material	Teknik	Vikt	Anmärkning
C4440:01	Murbruk		N sidan	Kalkbruk	Murat		
C4440:02	Murbruk		N sidan	Kalkbruk	Murat		
C4440:03	Murbruk		N sidan	Kalkbruk	Murat		
C4440:04	Murbruk		N sidan	Kalkbruk	Murat		
C4440:05	Murbruk		V om kyrkan	Kalkbruk	Murat		
C4440:06	Murbruk		V om kyrkan	Kalkbruk	Murat		
C4440:07	Murbruk		V om kyrkan	Lerbruk	Murat		
C4440:08	Murbruk		V om kyrkan	Kalkbruk	Murat		
C4440:09	Murbruk		N sida vid sakristia	Kalkbruk	Murat		
C4440:10	Murbruk		N sida vid sakristia	Kalkbruk	Murat		
C4440:11	Murbruk		N sida vid sakristia	Kalkbruk	Murat		
C4440:12	Murbruk		S sida V del	Kalkbruk	Murat		
C4440:13	Murbruk		S sida V del	Kalkbruk	Murat		
C4440:14	Murbruk		S sida V del	Kalkbruk	Murat		
C4440:15	Murbruk		Långhus NÖ hörn	Kalkbruk	Murat		
C4440:16	Murbruk		Långhus NÖ hörn	Kalkbruk	Murat		
C4440:17	Putsbruk	7	Långhus NÖ hörn	Kalkbruk	Murat	415	Vit kalkfärg med dekormåleri i rött och grått. En bit har en röd stjärna och en del av en obestämbart figur i rött
C4440:18	Putsbruk	2	N sida vid sakristia	Kalkbruk	Murat	425	Vit kalkfärg med dekormåleri i rött och grått.
C4440:19	Putsbruk	1	N sidan	Kalkbruk	Murat	115	Vit kalkfärg med dekormåleri i rött och grått.
C4440:20	Putsbruk	1	Ö om kor	Kalkbruk	Murat	74	Vit kalkfärg med dekormåleri i rött och grått.
C4440:21	Putsbruk	1	Ö om kor	Lerbruk	Murat	218	Vit kalkfärg under röd färg.
C4440:22	Putsbruk	1	S sida V del	Lerbruk	Murat	35	Vit kalkfärg under röd färg.
C4440:23	Putsbruk	1	S sida V del	Lerbruk	Murat	57	Vit kalkfärg med ljusgrå dekor
C4440:24	Putsbruk	1	S sida V del	Kalkbruk	Murat	10	Beige kalkfärg, flera skikt
C4440:25	Kalkbruk		Kyrkan	Kalkbruk	Murat		Prov taget i öppningen mellan torn och långhusvind
C4440:26	Kärl	1	N sidan	Cu-legering	Gjutet	54	Fot till liten gryta eller möjligen trefot
C4440:27	Handtag	1	N sidan	Järn	Smitt	117	Profilerat
C4440:28	Pärlla	33	Grav 3	Glas	Smält	46	33 svarta glaspärllor påträffade under vänster bäckenben på en yngre individ (tonåring?). Troligen radbandspärlor. En pärla har gått i två delar, övriga intakta. Runda men något tillplattade i formen. Storleken varierar något.
C4440:29	Tegel	1	Ö om koret	Tegel	Bränt	936	Spår av vit puts
C4440:30	Tegel	1	V om kyrkan	Tegel	Bränt	1259	
C4440:31	Tegel	1	V om kyrkan	Tegel	Bränt	1723	Spår av ljus puts och bruk typ G (se rapport)

I samband med dränering av Appuna kyrka genomförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk förundersökning. Den ursprungliga markytan på kyrkogården visade sig vara kraftigt uppfyllt med stenar och raseringslager från den rivna medeltida kyrkan. I raseringslagret fanns putsfragment med spår av dekorationsmåleri, formtegel och enstaka metallföremål.

På kyrkans östra sida berördes sex intakta gravar av schaktningen. Endast två av gravarna behövde flyttas. Dessa dokumenterades på plats och återbegravdes därefter intill sina ursprungliga platser. En av gravarna innehöll en yngre individ som fått med sig 33 svarta glaspärlor i graven.